

Fiatalok békére nevelése

VI. Pál pápa január 1-jét a béke világnapjának nevezte ki, amely napon könyörgünk az egész világ békéjéért. II. János Pál pápa pápaságának kezdetétől minden évben pápai üzenettel szőtt ebből az alkalomból az egyház és a világ népéhez. Érdemes feleleveníteni 1979-től megjelent üzeneteinek a főbb gondolatát, mert így látjuk meg azt a hatalmas ívet, amelyben II. János Pál lefedte a legfontosabb kérdéseket, illetve azt látjuk meg, hogy mindig az ember személyiségét érintő legfontosabb kérdésekhez nyúlt hozzá. 1979-től az évszámokat innentől nem említve, de az egyes témaköröket felsorolva a következőkről szövegezt:

- ahhoz, hogy elérjük a békét, a békét tanítani kell
- az igazság hatalma a béke
- szolgáljuk a békét a szabadság tiszteletben tartásával
- a béke Isten ajándéka, amit ránk bízott
- párbeszéddel a békéért – ez korunk kihívása
- új szívvel születik meg a béke
- a béke és a fiatalok együtt haladnak
- csak egy béke van, határok nélkül északon, délen, keleten, nyugaton
- fejlődés és szolidaritás – a két kulcs a békéhez
- a vallásszabadság a béke feltétele
- a béke megvalósítása a kisebbségek tiszteletben tartásával
- béke a teremtő Istennel, béke az egész teremtett világgal
- ha békét akarsz, tartsd tiszteletben minden ember lelkiismeretét
- a hívek közösségében a béke megteremtéséért
- ha békét akarsz, segítsd a szegényeket
- a család teremti meg a nagy emberi család békéjét
- tanárok és a béke
- a gyermek igazi jövője a béke
- a megbocsátás és a béke kapcsolata
- az igazságszolgáltatás mindenki számára hozza el a békét
- az emberi jogok tisztelete az igazi béke
- béke a földön az embereknek, akiket Isten szeret
- a kultúrák közötti párbeszédet a szeretet civilizációját a béke teremti meg
- nincs béke igazságosság nélkül, nincs igazságosság megbocsátás nélkül
- Pacem in terris – állandó elkötelezettség
- időszerű elkötelezettség a béke tanítása
- béke: a jóval legyőzni a gonoszt
- az igazi igazság a béke alapja
- az emberi személy a béke szíve
- az emberi család a közösségi békének az alapja
- küzdelem a szegénység leküzdésére a béke létrehozásáért
- a teremtés védelme a béke
- a vallásszabadság út a békéhez
- 2012. fiatalok nevelése az igazságosságra és a békére

Az utolsó béke világnapi üzenet olyan hatalmas témakört ölel fel, amelyből csak a békére nevelésre vállalkozhatunk. A ma Európában élő fiatalok többsége csak könyvekből, filmekből ismeri a háborút, csak a tv híradó képei tudósítanak más földrészeken játszódó fegyveres konfliktusokról. Az erőszak azonban mindenki számára ismerős fenyegetés, bár Európában most béke van, az öngyilkos robbantásokról mindenki értesül, melyekkel egy olyan világ hívja fel magára a figyelmet, melyet a mi vallásunk és civilizációnk nem ismer és főleg nem ért. Sajnos azonban felfigyelhetünk egy újabb jelenségre, az iskolában elkezdődő agresszivitásra. Már nemcsak a diákok egymás között, hanem tanár és diák viszonylatában is fennáll ennek mindennapisága. Ezért annyira időszerű XVI. Benedek pápánknak a 2012. évre szóló béke

üzenete, melyben megállapítja, hogy a békére való nevelést nagyon korán el kell kezdeni a nevelés felelőseinek, szülőknek, tanároknak, intézmények vezetőinek és még a politikusoknak, sőt a tömegtájékoztató eszközöknek is. A körlevél *Nevelés a békére* című fejezetében szó szerint ezt írja: „A béke nemcsak a háború hiánya, és nem korlátozható a szembenálló erők egyensúlyának biztosítására. A béke nem érhető el a földön a személyek javainak védelme, az emberek közötti szabad kommunikáció, a személyek és a népek méltóságának tiszteletben tartása és a testvériség állhatatos gyakorlása nélkül. A béke az igazságosság gyümölcse és a szeretet eredménye. A béke elsősorban Isten ajándéka. Mi, keresztények, hiszünk benne, hogy Krisztus a mi igazi békénk: Őbenne és az ő keresztjében engesztelte ki Isten önmagával a világot és ezzel rombolta le azokat a gátakat, amelyek elválasztották egymástól az embereket (vö. Ef 2,14-18); benne egyetlen, szeretetben kiengesztelődött családot alkotunk.

Ám a béke nem csupán ajándék, amit elfogadunk, hanem olyan mű is, amit mi építünk. Ahhoz, hogy valóban békességszerzők legyünk, nevelni kell saját magunkat az együttérzésre, a szolidaritásra, az együttműködésre, a testvériességre és tevékenyeknek kell lennünk a közösségeinken belül. Éberem kell örködnünk, hogy felébredjünk a lelkiismeretet nemzeti és nemzetközi kérdésekben; és hogy belássuk a gazdaság újrafelosztását, a növekedés előmozdítását, a fejlődés érdekében történő együttműködést és a konfliktusok megoldását célzó megfelelő megoldások keresésének fontosságát. „Boldogok a békességben élők, mert Isten fiainak hívják majd őket”, mondja Jézus a Hegyi beszédben (Mt 5,9).

A mindenkire vonatkozó béke az egyes emberek igazságosságából születik meg és senki sem kerülheti meg azt az alapvető kötelességet, hogy saját hozzáértésének és felelősségének megfelelően törekedjen az igazság előmozdítására. Különösképpen az eszményekhez mindig ragaszkodó fiatalokhoz fordulok, hogy legyen türelmük és kitartásuk az igazságosság és a béke kutatásában; és hogy még akkor is ápolják önmagukban az igazságosság és igazság iránti elkötelezettségüket, ha ez áldozatokat követel és szemben kell haladni az árral.”

Szentatyánk kifejezetten említi a béke világnapi üzenetében, a Hegyi beszédben található boldog mondást a békességszerzőkről, amelyet a szentírástudomány, az erkölcsoteológia, pasztorális és kateketikai szempontból is meg kell vizsgálnunk. A közismert magyar fordítások nem békességszerző szóval adják vissza a hetedik makarizmus megszólítottjait. A Káldi-, a Békés-, a Dallos-féle szentírás békességesnek, a Szent István Társulat-i fordítás békességben élőknek, a Károli Gáspár által készített békességre igyekvőknek fordítja az ejrenoponj görög szót, mely valójában békességszerzőt, békesség munkálóját jelenti. Azért fontos ez a pontosítás, mert ebből a formából jobban kitűnik, hogy a többi boldog mondáshoz hasonlóan etikai feladatot is tartalmaz. A béke meghatározása különböző lehet. Klasszikusnak számít Boetius és Szent Ágoston nyomán: a béke a rend nyugalma; rendezett viszonyban Istennel, önmagammal és embertársammal.

Jézus hallgatósága körében mindennapos szó volt a béke, sőt üdvözlő formulaként szerepelt a „salom” – béke veled, békesség veletek. Az Ószövetség gondolatvilágában sem fegyverszünetet jelentett a béke, hanem a jólét, boldogság, üdvösség, igazságosság áldásához kapcsolódott. Az üdvtörténet során a békét előbb, mint földi boldogságot fogták fel, később egyre inkább, mint lelki jót értelmezték, minthogy az égből ered. A prófétai jövendölések (Iz 16,6; 2,4; Oz 2,20; Ámosz 9,15.) a boldog messiási korról szóltak, a béke fejedelmének eljöttéről (Iz 9,5). Az ószövetségi jövendölések ismeretében tanított Jézus, boldog mondásának ígéretében is rezonálnak ezek a prófétai szavak, hiszen azt tanította, hogy: boldogok a békességszerzők, mert Isten fiainak hívják majd őket. Az Isten fiai kifejezés ószövetségi háttérét jól megvilágítja Pinchas E. Lapide zsidó szentírástudós a Hegyi beszédről szóló tanulmányában. Kiemeli, hogy a fiai héber szó „banim” nem korlátozódik a leszármazottakra, hanem a mindenkori összefüggésben követőt, utánczó is jelent. Ebben a makarizmusban az Isten fiai elnevezés is utánczót jelent az *Imitatio Dei* értelmében. Azt is megállapította Lapide, hogy a héber liturgia a béketeremtőt szereti Isten szinonimájaként felhasználni, és mindent átfogó, egyoldali jószót, amely még az „Isten ellenségeire” is kiárad, gyakran mint Isten példás tulajdonságát hangsúlyozza. Ezért mindkét tevékenységet gyakorta az istengyermekséggel emeli magas rangra,

annál is inkább, mert mindkét cselekvési mód hatásában az Istentől akart salom helyreállítását célozza”.

Az újszövetségi kinyilatkoztatás fényében ezek után magától értendő, hogy a békességszerző Krisztushoz való hasonlóságot is jelent. Ezt az egyházatyák közül Aranyszájú Szent János is észrevette már, szerinte „a békességszerzők azért neveztetnek Isten fiainak, mert hasonlítanak Krisztushoz, az emberiség Istennel való kibékítőjéhez, ki békét hozott a földre”. Jézus magához hasonlította őket, őbenne az egyetlen Fiúban Isten fiai lesznek.

Az apostoli igehirdetés már Jézus gyermekségének történetében is meglátta a prófétai jövendölések beteljesedését (Lk 2,14), és az Isten országa fogalom mellett a béke szóban foglalta össze mindazt, amit Jézus Istentől hozott, s élete, halála, föltámadása által köztünk megvalósított.

A Hegyi beszéd egyik változatában sem tér vissza Jézus kifejezetten a béke és megvalósításának kérdésére. Föltételezik a teológusok, hogy ezt a boldog mondást is Jézus részletesebben kifejtette, mert más alkalommal különbséget tett béke és béke között. A Hegyi beszéd során tanítását a régi törvénnyel szembesítette, békéjét azonban nem az ószövetségi felfogással, hanem a világ békéjével állította szembe. Az ószövetségi felfogást a béke esetében nem kellett restaurálni, csak teljesebbé tenni. Amit Deutero Izajás a szenvedő szolgáról írt: „a mi békességünkért érte utol a büntetés, az ő sebei szereztek nekünk gyógyulást”, (Iz 53,5) az valósággá vált Jézus életében (Jn 16,33). Ez a béke Isten és ember kiengesztelődését s az emberek egymás közötti megértését hozta (Ef 2,14-22; 2Kor 13,11), míg a világ békéje a fegyverek egyensúlyán nyugszik. Ha nem is ismerte Jézus tanítványi köre „Si vis pacem, para bellum” – Vegetius Renatus késő római hadtudományi író szállóigéjét, a megszálló rómaiak gyakorlatában már megszületett ez a szentencia. A világ békéjéről valóban illúzió beszélnünk, Immanuel Kant nagy álma az örök béke csak szép álom marad. Quincy Wright *Kutatások a háborúról* című könyve azt mondja: „a világtörténelem utolsó négyezer évében nem egészen háromszáz évig volt béke, hanem inkább csak fegyverszünet.” Így érthetőbbé válik, hogy miért különböztette meg Jézus az ő békéjét és a világot (Jn 14,27). Az egyetemes és végleges béke csak Krisztus második eljövetele után valósul meg, amikor mindenki elismeri uralmát. Az egyháznak azonban kötelessége a békét hirdetni, még akkor is, ha a szeretet parancsát nem fogják megtartani, hiszen Jézus a béke megvalósítására szólította fel követőit (Mt 5,9). Mivel a Szentírás csak alapmegállapításokat tesz, részletező, korunkra szabott utasítást az egyházi tanításban, a zsinati határozatokban, a pápai körlevelekben és a világbéke napi üzenetekben kell keresnünk. Az újkori egyháztörténet összegző és új utakat megnyitó Magna Chartája a béke kérdésében XXIII. János *Pacem in terris* enciklikája volt. A béke feltételeit a természetjog alapján határozta meg. E szerint a polgárok egymás közötti viszonyában a polgárok és államok kapcsolatában és a nemzetközi életben, az emberi jogok, kötelességek teljesen az igazságosság és a szabadság alapján álljanak. Hasonlóan az ENSZ 1948-as nyilatkozatához. A hidegháború éveiben leszámolt azzal a téves felfogással, hogy a háború alkalmas eszköz a megsértett jog átvételére. Ehelyett azt ajánlotta, hogy „az ellentéteket melyek az egyes népek között keletkeznek, ne háborúval, hanem megegyezésekkel és tárgyalásokkal döntsék el”. A békességszerzés egyik fő módjaként jelölte meg a dialógust, közismert mondásával: ne azt keressük, ami szétválaszt, hanem ami összeköt bennünket.

A II. Vatikáni Zsinat *Gaudium et spes* konstitúciójában behatóan foglalkozott a háború és a béke kérdéssel (73-83), és ami lényeges megállapítás a nevelés szempontjából, hogy a béke nemcsak a vezető emberek műve, hanem mindenkié. Személyes kötelezettségeink vannak. Önmagunk és mások gondolkodás-, érzésvilágát átnevelni, a gyűlölködés, ellenségeskedés helyére békét szerető új szellemet tölteni. Különösen azokra vonatkozik ez, akik az ifjúság nevelésével foglalkoznak. Ez az utóbbi megállapítás nagyon széleskörűvé válik, mihelyt minden családra kiterjesztjük. A békére nevelés éppúgy, mint a tisztaszívűség gyermekkorban kezdődik. A békére nevelést csak olyan személyek tudják megvalósítani, akik előbb magukban megvalósították. Hiszen a Szent Ágostonra és Szent Tamásra visszavezethető tanítás azt mondja: „az igazi béke forrása a szívekben van, mindenkinek saját magának kell újjáteremtenie, hogy másokkal is helyreállíthassa” (VI. Pál). A morálteológia a pedagógia számára ez önfegyelmet

jelent. A szenvedélyek, rendetlen hajlamok megfékezését, beszédünk megfegyvelését. Az önfegyvelés is már sokat tesz a békéért. Legerősebb szenvedély a gyűlölet, a bosszú. Ennek megfékezése, ha még a megbocsátással is társul, a legtöbb összeütközést, feszültséget levezeti. Álljon itt két klasszikus idézet a katolikus egyház két nagy pedagógusától: Kalazanci Szent Józseftől és Bosco Szent Jánostól.

„Elégge tudja mindenki, hogy mennyire jelentős és elismerésre méltó szent tevékenység a gyermekek tanítása, kiváltképp a szegényeké, hiszen ez az oktatás segíti hozzá őket örök üdvösségük eléréséhez. Amikor ismereteket közlünk velük, vagy vallásosságra neveljük és hittanra oktatjuk őket, egyaránt gondoskodunk testi és lelki jólétükről, így ugyanazt a szolgálatot teljesítjük irántuk, amit őrzőangyalaik látnak el.

Ezenfelül igen nagy segítséget nyújtunk a serdülő ifjúságnak, mert nem csupán a rosszat tartjuk távol tőlünk, hanem a jó cselekvésre is épp ebben a korban tudjuk a legkönnyebben rábírni és fellelkesíteni őket, tekintet nélkül származásukra vagy anyagi helyzetükre. Ez az a segítség, amellyel – mint köztudomású – oly kedvezően tudjuk átalakítani a fiatalokat, hogy a nevelés befejeztével már fel sem lehet ismerni, milyenek is voltak a nevelés megkezdése előtt.

Olyanok az ifjak, mint a facsemeték: könnyű a tetszésünk szerint arrafelé fordítani lelküket, amerre akarjuk. Ámde ha engedjük, hogy elfásuljanak, jól tudjuk, mily nehéz lesz már hajlítani őket, sőt néha teljesen lehetetlen is.

Ha a gyermekeknek, főleg a szegényeknek, kellő nevelést adunk, ez nemcsak emberi méltóságukat gyarapítja, hanem az emberi és a keresztény társadalomban is általános tetszést arat, mert nagyon örülnek majd egyrészt a szülők, hogy fiaikat ily módon a helyes útra vezettük, másrészt az államok vezetői is, mert derék alattvalókra és jó polgárookra tesznek szert, de legesleginkább az egyház, mert érettebben és eredményesebben iktatódnak be az ő sokágú életébe és tevékenységébe mint Krisztus szerető hívei és az evangélium megvallói.

Csak hogy sok szeretet, mérhetetlen türelem és mindenekelőtt mélységes alázatosság szükséges azokban, akik vállalják ezt a nagy gondosságot kívánó munkát. Így lesznek méltók arra, hogy Urunk – akit alázatos szívvel kérünk – az igazság alkalmas munkatársaivá tegye őket, megerősítse nemes tisztességük betöltésében, és végül majd mennyei jutalmával is gazdagítsa a szerint az ígéret szerint, hogy akik igazságra tanítottak sokakat, tündökölnék örökkön – örökké, miként a csillagok (Dán 12,3).

Ezt pedig könnyebben elérik, ha örökös szolgálatra kötelezve el magukat törekednek Krisztushoz ragaszkodni, és csakis az ő kedvében járnak, hiszen ő mondotta: „Amit e legkisebb testvéreim közül eggyel is tettetek, velem tettétek” (Mt 25,40). / Kalazanci Szent József/

„Ha azt akarjuk, hogy meglássák rajtunk az emberek, hogy mi a növendékeink örök boldogságáért fáradozunk, és őket a sajátos feladataik teljesítésére tanítjuk meg, akkor mindenekelőtt szükséges, hogy sohase feledkezzetek meg arról, hogy ti e szeretett ifjak szüleit helyettesítitek. Ezekért az ifjakért mindenkor szeretettel munkálkodtam, tanultam, és teljesítettem papi szolgálatomat, de nemcsak én magam, hanem az egész Szalézi Társaság is.

Rövidnek éppen nem mondható eddigi életemben, fiacskáim, hányszor meg kellett győződnöm e nagyszerű igazságról! Könnyebb dolog valakire megharagudni, mint őt elviselni; könnyebb a gyermeket megfenyíteni, mint őt meggyőzni; sőt, nyíltan megmondom: türelmetlenségünkben és önkényeskedve kényelmesebb dolog a makacsokat büntetgetni, mint határozott és nyájas türelmünkkel őket megjavítani.

Hadd ajánljam figyelmetekbe Szent Pálnak azt a szerető magatartását, amelyet a hitújoncokkal szemben tanúsított. Ez a szeretet őt gyakran könnyekre fakasztotta, s arra serkentette, hogy könyörögjön is nekik, amikor úgy tapasztalta, hogy kevésbé tanulékonyak, és az ő szeretetének ellenszegülnek.

Vigyázzatok arra, nehogy olyanak tartsanak benneteket az emberek, mint akiket a megtorlás indulata vezérel. Nehéz dolog ugyanis a büntetésben megőrizni a léleknek azt a következetes nyugalomát, amelyre azért van szükség, nehogy azzal gyanúsítsanak bennünket,

hogy csak tekintélyünk fitogtatása miatt cselekszünk, vagy hogy indulatunkat szabadjára engedjük.

Tekintsük fiainkat azoknak, akik fölött valamelyes hatalmat kell gyakorolnunk. Legyünk inkább szolgálatukra, miként Jézus, aki azért jött, hogy engedelmeskedjék, és nem azért, hogy uralkodjék; szégyelljük magunkat bármi uralkodni vágyás miatt! Ne uralkodjunk hát fölöttük, hanem inkább arra törekedjünk, hogy jobban szolgáljuk őket. Ilyen volt Jézus magatartása is az apostolokkal szemben. Elviselte őket, mint tudatlanokat és faragatlanokat, sőt mint kishitűeket is, és a bűnösökhöz is olyan jósággal és meghitt szeretettel közeledett, hogy ezen egyesek csodálkoztak, mások pedig megbotránkoztak miatta, és ismét másokban pedig azt a bizalmat keltette, hogy kérjék Istentől bűneik bocsánatát. Ezért hagyta meg nekünk parancsban, hogy szelídek és alázatos szívűek legyünk. A mi gyermekeink ezek! Tehát ha hibáikat javítani akarjuk, tegyünk félre minden haragot, vagy legalábbis mérsékeljük azt annyira, mintha egészen kiirtottuk volna.

Ne legyen felindulás a szívünkben, ne legyen megvető tekintet a szemünkben, sem gyalázkodó szó ajkunkon, hanem legyünk irgalmasok minden adott helyzetben, a jövőre nézve pedig tudjunk remélni a javulásban, mint ahogyan az olyan igazi atyákhoz illik, akik a fiaik igazi megjavítására és jobbá tételére törekszenek.

Az igen nehéz helyzetekben pedig tartsuk előbbre valónak azt, hogy esedezve és alázatosan kérjük az Istent, és ne mennydörgő szavak áradatát zúdítsuk a vétkesre, hiszen ez csak kárára lesz mindannak, aki csak hallja, és magát a vétkest sem javítja meg”. / Bosco Szent János/

Ugyancsak a beszéd megfegyvelése békét teremt. Jakab apostol szerint a fegyvelmetlen nyelv olyan, mint a „tűz, a gonoszság világa” (Jak 3,6). Kijátssza egymás ellen az embereket és viszályt szít. Egyházközségekben, tantestületekben, más közösségeinkben a pártoskodásnak a papság és a tanárok között tapasztalható egymással szembeni bizalmatlanságnak is ez az oka. Az önfegyvelés tehát békességszerző cselekedet. Még inkább azzá válik, ha mások kibékítésén fáradozik. Igazságossággal, az összes békés megoldás keresésével, a konfliktusok mítosztalanításával. Az iskolában a fegyvelésnél mindig a lehető legkisebb ráhatást alkalmazzuk. Ne minden zavaró tényezőt tegyünk szóvá, hiszen abbamaradhat. A feszültség feloldását olykor humoros válasszal is megtehetjük. Mindig legyünk igazságosak és csak a megérdemelt teljesítményt jutalmazzuk. Ne bocsátkozzunk harcba, vitába fegyelmi kérdésekben, dicsérjünk ahol lehetséges. Csak végső esetben forduljunk az eltávolítás eszközéhez.

Ha visszagondolunk iskolai éveinkre, akkor láthatjuk, hogy a legfölkészültebb és következetes tanároknak volt a legkevesebb gondja a fegyveléssel.

A békességre való nevelés kiváló módja a másik boldog mondás megvalósítása: „boldogok a szelídek, mert övék lesz a föld” (Mt 5, 5) Ez a boldog mondás ismert ígélet volt Jézus hallgatósága körében. A 37. zsoltár régóta hirdette, hogy az erőszakosok végül is szégyent vallanak, ellenben a szelídek uralják a földet. Az ószövetségi ember még Kánaán megszerzését és birtoklását értette a szelídség jutalma alatt. Jézus ajkán – a Hegyi beszéd egészét tekintve – transzponálódik arra az országra, melyet az első boldog mondás a mennyek országának nevez.

A szelíd fogalma is gazdagodott. Ezt a többletet Jézus alakjából, - aki magát szelídnek és alázatosnak nevezte (Mt 11,29), – és tanításából olvashatjuk ki. A nyolc boldogságot úgy értelmezik az egzegéták, mint az egész Hegyi beszéd nyitányát – prelodiumát. Ilyen formán Jézus az egyes makarizmusaira részletesebben visszatér. Könnyű felismerni, hogy az ellenségszeretetről, a rossz visszafizetéséről szóló intelem, a szelídségről ad új és teljes tanítást. Újdonságát nemcsak az Ószövetséggel szemben állítjuk, hanem minden más etikával szemben is, mert az ellenségszeretet fogalma és gyakorlata addig ismeretlen volt. Ahol ez a gondolat felvetődik, mindig keresztény gyökerei vannak. A kereszténységen kívülálló Mahatma Gandhi 1893-ban olvasta a Hegyi beszédet, s abból merítette az erőszakmentesség eszményét, amit valóra is váltott. A teljességet is ki kell emelnünk, mert a szelídség Jézus ajkán többé vált a barátság türelmes magatartásnál, beletorkollott a feltétlen szeretetbe, az erőszakról való

lemondásba. A szelídség teljes nagyságában ezért az ellenségszeretetben érvényesül, itt éri el az emberi elérhetőségnek a határát. Az egzegéták egyöntetű megállapítása, hogy Jézus kiélezett beszédmódja az „arc odatartása, a köntös odaadása” az igazságtalanság elviselésének készségét akarja erőteljesen aláhúzni, de nem azt, hogy szó szerint értelmezzék. Ezért a gyermekeknek nem mondhatjuk azt, hogy agresszív támadáskor mindent túrjenek el, mert nem lehet a törvény paragrafusaként értelmezni, hiszen Jézus sem szüntette meg a védekezés jogát (Jn 18,23), hanem szembeszökő példáival alapvető útmutatást ad. Ez a legnagyobb erkölcsi követelés az Atyára tereli a figyelmet, tökéletességére, melyet a jézuskövetőknek utánoznia kell (Mt 5,48). Ez az egyetlen indítéka a feltétlen szeretetnek, sem bölcseleti, sem erkölcsi érvekkel nem igazolható. Van egy eszkatalógikus jutalma: a „föld birtoklása”, s van egy jelenbeli: kiszabadít az agresszió ördögi köréből és mások megváltoztatását is elősegíti. Amikor a szelídséggel szembeállítjuk az erőszakot, akkor nemcsak fegyveres támadásra szűkítjük le, az agresszió jóval szélesebb körű. Már Szent Tamás is Arisztotelészt idézve úgy határozta meg: „quod est contra inclinationem rei”, ami valaminek a hajlandósága ellen van. Tehát ami mások szabadságát kényszerrel korlátozza. Ebben a szerteágazó témában azonban csak az alapvető beirányozottság, állásfoglalás megtételére szorítkozhatunk, s főként a fiatalok békére nevelésére. A szelídség megvalósításának a konfliktusa az, hogy olyan világban kell élnünk, ahol az erőszak viszonyterületek a mindennapokra, a nemzetek közötti konfliktusokra nyomja rá a bélyegét. Egyes tudósok szerint maga az emberi faj agresszív, mert Káin ivadékai vagyunk. A földi javak elosztásának fegyveres kikényszerítése alighanem egyidős az emberiséggel, legfeljebb az eszközök, módszerek, technikák változtak. Ebből is láthatjuk, hogy a jézusi szelídség nem öröklött tulajdonság, nem alkati kérdés, hanem az Isten országában élő ember tulajdonsága. Szent Pál apostol így írja: a szelídség a Lélek nagy gyümölcse (Gal 5,23). Az emberben a Szentlélek által végbemenő belső átalakulás következményei. Bibliai példái éppen Péter és Pál apostolok, akik belső átalakulásuk előtt eléggé agresszívek voltak (Jn 18,10; ApCsel 9,1). Elutasítjuk azt a vádat, hogy a jézusi tanítás szerinti szelídség erőszakmentesség gyávaság, mindenné való megalkuvás lenne, ellenkezőleg, a legbátrabb magatartás. A szellem és erkölcs eszközeivel akarja célját elérni. A nevelésben a lélektani háttér ismerete elősegíti, hogy gyermekkortól a szelídség irányába tereljük a személyiség fejlődését. A mai pszichológia álláspontja az, hogy „az emberi agresszió az állati agresszióval szemben nem ösztönös, reflexszerű függvénye a külső ingerkonstellációknak, hanem keletkezésében a múltbeli tapasztalatoknak, a szociális tanulásnak rendkívül fontos a szerepe. A szülők nyugodtsága, megértése, önuralma a legjobb garancia a gyermek önuralmának.” /Ranschburg J.: Félelem, harag, agresszió/

Tehát a szelídség tanulási folyamatnak, belső átalakulási folyamatnak is a következménye. A gyűlöletről való lemondást, a megbocsátás készségét tanulni kell. Ismét mai pszichológiai megfigyelés, hogy a gyermekkorban meglévő haragot, agressziót sem lehet megszüntetni viszontagsági agresszióval. Bosco Szent János a büntető intézetben lévő gyerekeket is már kirándulásra merte vinni rendőri felügyelet nélkül. Amikor mások ezen csodálkoztak, akkor azt válaszolta: „a gyermekeket lehet Eucharisziával (isteni kegyelem segítségével) és bottal fegyelmezni. Én az előbbi választottam”. Egyre aggasztóbb tapasztalatunk, hogy az iskolákban nagyon elterjedt a gyermekek közötti, mi több a gyermek és tanár közötti agresszió. Nevelők megfigyelhetik azt, hogy hosszú erőfeszítéssel ugyan, de a csendes, szelíd magatartásuk visszahat a gyermekekre. A fiataloknak pedig mindenképpen tanácsoljuk, hogy kerüljék a médiumokban az agresszív, horror filmeket, de sajnos ez már a gyermekkori mesékben is benne van, mert ez kifejleszti bennük ezt a fajta magatartást. Az ifjúság fölös energiáit a sportban és a fizikai munkában kellene levezetniük. Azt már Loyolai Szent Ignác is észrevette önmagán, ha harcok lovagregényeket olvasott, rettentően felindult. A lelkiolvasmányok lecsendesítették. Ugyancsak tanácsoljuk a fiataloknak, hogy amennyire lehet, kerüljék az agresszív cselekedetet, főként a verekedéseket, mert nincs az az erős gyermek, akinél erősebb ne lenne, és mindent összevetve a szelíd gyereknek sokkal kevesebb bántódása van, mint a kötözködőnek és a verekedőnek. Jakab apostol figyelmeztetése a nyelv megfűkezésére ebben az összefüggésben is áll, támadó magatartás, beszéd méginkább növeli a szakadékot az emberek között. Annak idején

a goromba hitviták sem győzték meg az embereket, ellenkezőleg saját hitükben erősítették meg őket. A jézusi szelídség ezért fontos eszköze a békességszerzésnek, ezért már ezen a földön is kétszeresen is fontos. A szelíd ember környezetét teszi boldoggá, és másokat is vonz magatartásával Isten országába.

Zárva a békességszerzők boldog mondásának gondolatmenetét, ennél a makarizmusnál tűnik ki a legjobban, hogy összetartoznak, az egyes boldog mondások föltételezik, hogy lemondjunk a bosszúról (boldogok a szelídek), megbocsássunk (boldogok az irgalmasok), szavunkban igaz emberek legyünk (boldogok a tiszta szívűek). Az ellenségeskedésben is békét keresni pedig már átvezet az utolsó mondáshoz (boldogok, akiket üldöznek az igazságért). Jézus élete példázza a boldog mondások elválaszthatatlan kapcsolatát. Jézus erőszak áldozata lett, de ezáltal is békét hozott és hagyott ránk.

(Dr. Bábel Balázs)
kalocsa-kecskeméti érsek